Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

20.4.2022

Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Asia: VNS 1/2022 vp; Ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt sisäministeriöltä asiantuntijalausunnon otsikossa mainittuun asiaan.

Pyydettynä lausuntonaan sisäministeriö toteaa seuraavaa:

Valtioneuvoston ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta arvioi Venäjän hyökkäyksen Ukrainaan aiheuttamia seurauksia Suomen toiminta- ja turvallisuusympäristöön sekä täydentää aiemmin annettuja turvallisuutta koskeneita selontekoja.

Sisäministeriö on osallistunut selonteon valmisteluun. Tässä lausunnossa keskistytään sisäministeriön näkökulmasta erityisesti selonteon kyberturvallisuutta koskeviin kirjauksiin ja niitä koskeviin, meneillään oleviin toimenpiteisiin sekä otetaan esille myös kriittisen infrastruktuurin suojaamiseen liittyviä näkökohtia.

Kyberuhat ja niihin vastaaminen

Venäjä on ennen hyökkäystään kohdistanut Ukrainaan jo pitkään kyberoperaatioita, joiden tavoitteena on ollut vakoilu, kriittisen infrastruktuurin häirintä sekä tietojärjestelmien käytön estäminen. Venäjän toiminta konkretisoi, miten ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muuttuminen vaikuttaa myös kyberympäristöön. Monilla valtioilla ja muilla toimijoilla on kyky häiritä, vahingoittaa tai hyväksikäyttää toisen osapuolen tietojärjestelmiä. Kyberympäristön uhat ovat lisääntyneet ja monimutkaistuneet johtuen erityisesti yhteiskunnan digitalisaatiosta.

Ajankohtainen tilanne on lisännyt myös Suomeen kohdistuvan vihamielisen kybertoiminnan uhkaa. Kyberuhkien torjumiseksi ja niiden ennakoimiseksi sekä kyberpoikkeamien havaitsemiseksi mahdollisimman aikaisessa vaiheessa tarvitaan oikea-aikaista, kattavaa ja jaettua tilannekuvaa kyberturvallisuustoimijoiden kesken. Yhteistyötä tiivistetään entisestään sekä viranomaisten että keskeisten ministeriöiden välillä.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

Kyberturvallisuuden parantamiseksi on parhaillaan käynnissä kaksi hanketta: a) Liikenne- ja viestintäministeriön asettama työryhmä, joka koskee keskeisten viranomaisten yhteistoimintaa laajamittaisissa yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisissä kyberturvallisuuden häiriötilanteissa (KyberPTR-hanke) sekä b) sisäministeriön ja puolustusministeriön yhdessä asettama hanke, jossa selvitetään viranomaisten toimintaedellytyksiä kansallisen kyberturvallisuuden varmistamisessa, kyberrikosten torjunnassa ja kyberpuolustuksessa vakavia kyberuhkia vastaan ja luodaan kehittämistoimenpide-ehdotuksia (Kyberselvityshanke).

Molempien hankkeiden keskeinen tavoite on entisestään parantaa kyberturvallisuusviranomaisten yhteistyötä ja tiedonvaihtoa. Hankkeet tukevat ja täydentävät toisiaan ja niiden erilaiset aikataulut mahdollistavat kehittämistoimenpiteiden toteuttamisen sekä lyhyellä että pidemmällä tähtäimellä.

Kriittisen infrastruktuurin suojaaminen

Sisäministeriön johdolla on joulukuusta 2020 lähtien kartoitettu kriittisen infrastruktuurin häiriönsietokyvyn parantamiseen tähtääviä säädösmuutoksia, osana valmistautumista CER-direktiiviehdotuksen kansalliseen toimeenpanoon. Tällä hetkellä Suomesta puuttuu viranomaistaho, jolla olisi CER-direktiivin edellyttämä kansallinen valvonta- ja raportointitehtävä. Tehtävät ovat jakautuneet useille hallinnonaloille ja käytännön valvonnan osalta ne poikkeavat toisistaan.

Selonteko linjaa, että kriittiset toimijat määritetään, tunnistetaan ja niihin kohdistetaan viranomaisvalvontaa. Lisäksi laaditaan ehdotukset direktiivin edellyttämien viranomaistoimintojen järjestämisestä keskitetysti valtioneuvoston alaisuuteen.

CER-viranomaistoimijan tai -toimijoiden vastuiden täysimittainen täytäntöönpano edellyttää uusia järjestelyitä ja toimivaltaisten viranomaisten välisen koordinaation tehostamista, erityisesti kyberuhkia koskevaa tiedonvaihtoa ja valvontatehtävien suorittamista varten. Kyber- ja infrastruktuuriresilienssiä tulisikin pohtia myös kokonaisuutena, koska kriittisiä palveluita ohjataan lähes täydellisesti tietoverkkojen kautta.

Kansallisen turvallisuuden yksikön johtaja Petri Knape